

Příběh černobílé fotky, lidský rentgen a dům plný psů

Rána v *Tbilisi* jsou dlouhá. Tak dlouhá, že se líně překlopí v dopoledne a teprve tehdy nastává ten pravý čas na snídani. Hodiny se táhnou jako hustý sirup, není kam spěchat. V okolí *Betlemi* se otevírají první *magazíny* s potravinami, a zatímco Matej vyráží na nákupy, dávám se pozvolna dohromady po gruzínském pivu a slovenské slivovici.

Včera večer toho bylo moc. Ne alkoholu, ale těch dojmů! A srovnat si všechna očekávání s realitou ještě chvíli potrvá. Je to jako kocovina. Ale příjemná kocovina, i když i tuhle je třeba zahnat práškem na bolení hlavy. Znovu je to tady. Takové to cestovatelské chvění, které mě vždycky rozvibruje. Pocit, že i taková cesta pro snídani se stává dobrodružstvím. A co teprve snídaně samotná!

Gruzie leží na předělu Evropy a Asie. Geograficky i mentálně. V něčem evropská, v něčem asijská. Přesně tak se to říká. Když se ale zeptáte Gruzínů, kam patří, jen se ušklíbnou. Tohle není Evropa, tohle není Asie. Tohle je *Kavkaz*!

Kavkaz má svoje. Svoji atmosféru, svoje pravidla. A *Kavkaz* je i tady. V *Tbilisi*. Tolik věcí máme před sebou. Čeká nás velký den. Den D. Náš den D.

Dobrych třicet let stará fotka. Černobílá, nekvalitně naskenovaná. Co nekvalitně, trestuhodně mizerně! Díky nízkému rozlišení doslova rozkostičkováná. Ale tam někde mezi těmi pixely je v pokleku štíhlý elegán v obleku s uhrančivýma očima a havraními vlasy. V náruči drží dvě štěňata. A společně s ním pózuje mohutný pes, otec štěňat.

Tenhle archivní obrázek mě provází celou řadu měsíců. Tak dlouho, že se mi vypálil na oční pozadí. Kdyby mi fungovala spojnice oko-ruka a uměl jsem kreslit, mohl bych tuhle fotku dělat jako reprodukci stále dokola. Tak moc ji mám nakoukanou. Jednou si ji pověším doma na zeď. Černobílou, rozmazanou. Abstraktní umění, které mě posadilo do letadla a donutilo sehnat učebnici gruzínské gramatiky.

Ten pes je legendární Pirát. A tím černovlasým elegánem Irakli Okrošidze. Tihle dva spojili kdysi v bezútešné Moskvě své osudy a o nějakých třicet let později rozhýbali i ten můj. To kvůli téhle fotce jsme vlastně tady. O Pirátovi jsou známy jen útržky a já se chci dozvědět co nejvíc. Stejně tak o psech, kteří bojovali na *Kavkaze* s vlky i medvědy. Je to jako z pohádek o bájných stvořeních, ale i kvůli těm pohádkám jsme tady.

Bylo to na jaře roku 2017, kdy jsem si vyměnil první zdvořilé maily s Michaiilem Modebadzem.

„Představím vám přítele, který se věnuje čistě původním krevním liniím Tarty. Jmenuje se Irakli Okrošidze,“ slíbil v jednom z nich.

Irakli Okrošidze...

Ano, Irakli Okrošidze z černobílé fotky. A s ním Pirát, pětinásobný šampion Gruzie. Přesně tak se to píše ruskými *bukvami* na tom starém snímku.

Znělo to jako požehnání. Znamení. Už od začátku nám štěstí přeje, protože tohle přece nemůže být náhoda. Možná už dnes se potkáme s Iraklim Okrošidzem a on nám bude nad gruzínským čajem vyprávět o Pirátovi. Nad stejným černým čajem, který teď

louhujeme v erárních porcelánových hrnečcích, a ke kterému přikusujeme plněné sladké taštičky.

Ulice starého města vypadají úplně jinak než v noci. Toulaví psi se povalují líně mezi zaparkovanými auty a jsou líní dokonce i zvednout hlavu, když někdo prochází kolem nich. Každý z nich má ucho prošpikované knoflíkem na znamení, že byl odchycen, vykastrován, naočkován a znovu vypuštěn do ulic metropole. Ulice jsou prázdné, život se zastavil a oddechuje před další noční šichtou. Zastavujeme se v kavárně, prohlížíme si barevné dřevěné balkony a terasy okolních domů. Některé slouží jako levné hostely pro turisty, další jsou na prodej. A pak už míříme dolů z kopce na *Majdan*, ten se stává naším centrálním bodem. Chceme na *Avenue Davit Agmašenebeli*. K policejní stanici.

„Patnáct lari,“ oznamuje první taxikář.

„Ne,“ odvětim, když přibuchuji dveře spolujezdce, které mi užuž otvírá a zve nás gestem, abychom se posadili. Před námi stojí osm taxíků, jeden z nich přece musí vyjít. Přece tu nebudeme zase za kavky.

„Patnáct lari,“ usmívá se druhý řidič, když mu podávám lísteček s adresou.

„Ne.“

Přicházíme ke třetímu taxikáři, znovu předávám lísteček s adresou a rovnou mu oznamuji: „Osm lari.“

„To je málo...“

„Osm lari.“

„Dobře, sedejte.“

Jeden kilometr po *Tbilisi* rovná se jedno lari. Tak nám to aspoň vysvětlili místní. A že lepší než smlouvat, je rovnou oznamovat, protože důstojný muž nesmlouvá – ztratil by tvář. Ale víme my, jak daleko je to na *Avenue Davit Agmašenebeli*? Máme tam být přesně ve dvanáct, teď je něco kolem půl dvanácté. Sleduji cestu a s nervozitou vnímám houstnoucí provoz. Zatím to vypadá, že hned na první schůzku dorazíme pozdě.

Přesně v mém stylu.

Šofér se co chvíli pomodlí. Dojde mi to až po chvíli, když míjíme další pravoslavnou kapli a on znovu pustí pravou rukou volant. Nezvládám kaple a chrámy počítat, tolik jich je, místo toho se snažím zorientovat, kde jsme a kam asi tak jedeme. Vyrázili jsme na lehkou, bez plánů.

„Svatý Jiří, vidíš?“ drbne do mě taxikář, na další křižovatce ukazuje malý kostelík. „Jako já. Já jsem totiž Giorgi, víš?“ usmívá se a znovu se pomodlí.

Svatý Jiří, patron Gruzie. To po něm má své jméno pocházející z ruštiny. Gruzínsky Gruzie byla, je a bude *Sakartvelo*.

Jsme na místě. *Avenue Davit Aghmashenebeli* je široká prosvětlená třída, která se během několika stovek metrů mění v pěší zónu plnou kaváren, restaurací a stylových obchodů. Není tu nouze o vodní dýmky a mladé Turky, kteří vrážejí letáčky do rukou každému, kdo projde kolem. Staří Gruzíni sem chodí neradi.

„Vidíš?“ ukazuje mi Giorgi dům, v domě osvětlené okno s chladnou září televizoru. „Takhle se tu dřív žilo. Bydleli tu lidé, spokojeně koukali večer na televizi a byli se svou rodinou. Prostě normální život, rozumíš? Pak přišli Turci, skupili jeden dům po druhém a lidé odešli. Jsou tu jen obchody a restaurace. Řekni mi, co je to za dobu, když Turkům a Arabům patří půlka *Tbilisi*?“

Mlčím, nevím, co na jeho řečnickou otázku odpovědět. Policejní stanice je na druhé straně, ještě v místech, kam turistický ruch nedorazil. Jsou tu parky schované ve dvorech domů, muzea, kino Apollo, je tu i McDonald's.

Už si zvykáme i na to, že pečlivě schraňované adresy jsou spíš orientační, protože v reálu jsou na nic, nepřekvapuje nás proto, že jsme zřejmě na správném místě, ale udané číslo popisné nikde. Neexistuje.

„Dobrý den, Michaile,“ vytáčím naši gruzínskou spojku a kontroluji čas. Je dvanáct deset. „Omlouvám se za zpoždění. Jsme tady, ale nevím, kde vás najdeme.“

První osobní kontakt. Žádné anonymní maily. Poprvé slyším jeho hlas a trochu zoufale se nutím do optimismu, že to s tou naší drhnoucí ruštinou přece jen nějak zvládneme.

Procházíme průjezdem kolem policejní stanice do dvora, který se rozšiřuje v prostranství plné malých přístaveb. Vypadá to jako řadové garáže, ze kterých někdo vystěhoval auta a harampádí a teď tu sídlí... co vlastně? Poznáváme fitko se zamřížovanými okénky, pak nějaké kanceláře a sklady, u zbytku vůbec netušíme a gruzínský kynologický klub najdeme jenom podle cedule, na které jsou vyobrazení psi. Tady se nehraje ani na latinku, ani na ruštinu. Všechny nápisy ve dvoře jsou vyvedené jen v *mchedruli*.

Za nízkými stavbami je velká proluka obklopená činžáky, na balkonech pokušují lidé. Rostou tu stromy, uprostřed je zdusáný plácek, na kterém se pořádají velké psí výstavy. I ty mezinárodní. Přímo v cestě nám leží další velký pouliční pes a s pozvednutou hlavou nás tiše pozoruje. *Kouše?* Napadne mě ještě a sotva se kolem psa protáhneme, vrhne se zuřivě na postaršího Gruzína, se kterým jsme se právě minuli. Odpověď zní: *Kouše*. Překusuje z nohy na ruce, to jak se ho Gruzín snaží za hlasitých nadávek zoufale setřást. Scénku sledují ze schodů stanice dva policisté a docela dobře se baví. Nikdo nejde napadenému na pomoc. I my zrychlujeme krok.

Chvátáme, abychom čekali. Z udaných pěti minut Michailova zpoždění je minut téměř čtyřicet. Pak dorazí.

Do vnitrobloku zamíří černý kombík, ze kterého vystupují dva muži. Michail, vysoký mohutný a prošedivělý padesátník v černé kožené bundě, a společně s ním další Gruzín. Starší, šlachovitý, s ostrým pohledem a ještě ostřejší dikcí. Podá nám beze slova ruku, přejeďe nás zachmuřeným pohledem a veškerou konverzaci nechává na Michailovi. Na sobě má džíny, flanelovou kostkovanou košili a po celou dobu, co si vyprávíme v blízké restauraci nad sklenicí piva a grilovaným masem, mlčí a ani jednou se neusměje. Sní pár kousků masa, zamyšleně ho zakusuje chlebem.

„Jestli vás zajímají gruzínští psi, ukážeme vám všechno, co vás zajímá. Bylo by dobré, kdybychom zahájili spolupráci mezi Gruzii

a Československem. Mohli bychom dělat i byznys," zní Michailův dlouhý monolog.

Připadám si jako státní návštěva. A hlava mě třeští. To ta ruština. Snažím se držet krok s Michailovým vyprávěním. Mluvíme o Gruzii, její historii, psech na *Kavkaze*. Všechno, co nás zajímá, se vměstňuje do šedesátiminutové přednášky, během které si Michailův společník zachovává pokerovou tvář a na tok Michailových informací ani jednou nezareaguje. A to ani ve chvíli, kdy dojde na informace o Tarty.

Pozoruje nás. Jako lidský rentgen.

„Teď mě omluvte, mám práci v kanceláři, ještě se uvidíme. Tady Irakli se o vás postará,“ ukončuje nakonec Michail Modebadze naše první setkání.

Irakli? Znovu lovím v paměti černobílou fotku a porovnávám třicet let staré havraní vlasy s nakrátko zastřiženou šedivou současností. Nejsem si vůbec jistý. V Gruzii určitě bude víc než jeden Irakli, který se motá kolem psů. A pak se na mě znovu ostře podívá a mám jasno.

„Sedejte,“ zavelí, zatímco se k nám přidává jako šofér další kolega z klubu, jak tady všichni nazývají dvě místnosti, z nichž jedna je obchod s potřebami pro psy a druhá Michailova osobní kancelář, které vévodí artefakty v podobě vzpomínek na éru psovoda na gruzínsko-turecké hranici. Fotky, vyznamenání, kalašnikov...

„Vy jste Irakli Okrošidze, že jo?“ risknu to.

„Hmmm...“

Ticho.

„U vás byl Pirát, že jo?“ osmělím se po chvíli.

„A co ty můžeš vědět o Pirátovi?“

„Něco jsem o něm četl. Víím, že byl u vás.“

„Nic nevíš o Pirátovi...“ zabručí ruštinou tvrdou jako skála.

Vlastně ne. Je to ruština tvrdá tak, že by mohla tu skálu rozbit. Dokonce tak tvrdá, že mám problém rozpoznat, kdy mluví gruzínsky na šoféra a kdy se obrací v ruštině na nás dva uvelebené na zadní sedačce a vydávající se neznámo kam.

Irakli občas něco utrousí a společně s šoférem se nahlas rozesmějí. Možná jde o vtip, možná se smějí nám. Nedivil bych se. Vůbec se nechytáme.

„Miša říkal, že chcete vidět psy?“ obrátí se pak na nás, zatímco se plížíme všudypřítomnou zácpou. „Co chcete vidět?“

„Rádi bychom viděli Tarty,“ potvrzuji.

„Tarty, Tarty... Co ty můžeš vědět o Tarty,“ obrací se na zpětné zrcátko. Vztekle se zlobí na signalizaci auta, která ho nutí zapnout si pás, ale pak to vyřeší tím, že zapnutý pás přetáhne dozadu přes hlavu a má klid. Kouří jednu cigaretu za druhou, občas se dávivě rozkašle.

„Tarty, Tarty... Když chcete vidět Tarty, uvidíte Tarty,“ zabručí najednou. To už opouštíme *Tbilisi* po široké čtyřproudovce a vyrazíme někam do kopců. V hlavě mám zklamání i zmatek, nejsem schopný se zorientovat, jakým směrem a jak daleko vlastně jedeme. Tak tohle je to naše vysněné setkání s legendárním chovatelem?

Tak blízko, a přitom tak daleko. Euforie z příletu a prvních hodin v Gruzii je pryč. Narazili jsme do zdi reality. Tvrdě. Čtyřproudovka se mění ve standardní dvouproudou silnici, ale nezdá se, že by to někdo zaregistroval. Jezdí se na doraz, předjíždí se tak, že se auta málem dotýkají zrcátka. Silnice jsou plné modelů aut, které jen tak do střední Evropy nedorazí. Subaru, co postrádají nejen redukci, ale i pohon všech čtyř kol, hybridní Priusy od Toyoty, auta, co pamatují rozpad sovětského impéria a už tou dobou šlo o veterány. Nákladní Zily a Uraly, terénní Land Rovery i elegantní Range Rovery. Nechybí starší modely Mercedesů nebo BMW. Gruzie je jeden velký autobazar. Pro auta sem jezdí Rusové i Turci. Kolem silnice se pohybují stáda krav a takové tele, které skočí před auto zrovna na dálnici, nepatří mezi zážitky, kvůli kterým bych se chtěl do Gruzie vracet.

První zastávka přichází ještě na kraji *Tbilisi*. To nám šofér představuje u sebe doma krátkosrstou fenu, která se na nás řítí tak, že on za ní visí bezmocně na vodítku a drhne podrážkami po hrbolaté dlažbě. Je to legrační.

Druhá zastávka o několik desítek kilometrů dál. Mlčky vstupujeme na zahradu nedalekého domu, přibíhá mohutný bílý krátkosrstý pes. Majitel nikde, ale jakmile hlídač zaregistruje Irakliho, začne se mu vtíravě otírat kolem nohou.

Nikdo nám nic nevysvětluje, nikdo nás nepředstavuje ani ve chvíli, kdy majitel domu dorazí.

„Hlavně na psa nesahejte,“ houkne na nás náš průvodce a věnuje se svému mobilu. Stojíme v tunelu, který na přístupové cestě k domu vytvořila réva. Odněkud zezadu se ozývá štěkot, ale my zůstáváme těch pár metrů za mohutnou bránou a čekáme, co bude.

„Sedejte,“ zavelí znovu stručně Irakli a pokračujeme.

Třetí zastávka. Před plechovou bránou sedí uprostřed vesnice fena uvázaná na řetězu. Obrovská fena. Překrmená tak, že zkazky o gruzínské střídmosti a výživě psů dostávají ironický nádech. Jakmile nás fena zaregistruje, staví se na zadní a zkouší délku i pevnost napjatého řetězu.

„Tady máš to svoje Tarty,“ pokyne Irakli, když vystupujeme. Zvedne telefon a shání majitele.

Vychází Anna. Usměvavá padesátnice, která se do nás pouští čistou ruštinou s kadencí automatické pušky. Chce o nás vědět všechno. Úplně všechno. Mezitím odvádí hlídač fenu a zve nás za bránu. Opět jen na pár metrů. Vpravo se rozpadá kůlna pod výpady psa, kterého nevidíme. Vlevo je zahradní domek, ve kterém se odehrává to samé. Před námi pak dvoupodlažní dům s terasou, ze které si nás prohlíží opřený o zábradlí další vypasený dobře stokilový pes. Další zírají z oken domu.

Těch psů je tu šestnáct a kdykoliv se chce někdo toho svého zbavit, pošle ho k Anně. Je jedno, kolik lidí pokousal, komu a jak ublížil. U Anny najde místo na dožití. I když třeba jen na terase, ze které už nikdy nesejde. Dům plný psů. Tohle není legrační. Tohle je strašidelné. Vážně divné.

Snažím se ničemu nedivit. A tak snaživě příkyvuji, když Anna popisuje osudy jednotlivých psů. Přejde mi, že jsme se ocitli v psím

diagnostáku a u poloviny psů dost dobře nechápu, že je původní majitelé za jejich prohřešky rovnou nezastřelili. Vždyť tak se to přece v Gruzii dělá, ne?

„Tady máš Tarty,“ ucedí Irakli.

Tak tohle jsou ti slavní Tarty? To jako vážně?

Tohle je ta gruzínská pohostinnost a vřelost?

Vracíme se mlčky do *Tbilisi*. Je už tma, na hladině *Kury* se odrážejí světla. Jako by právě probíhal novoroční ohňostroj. V autě je dusno a nemůže za to nastupující chladná noc. Zastavujeme na *Majdanu*.

Nadšení je dávno pryč. V hlavě jen zmatek a nepochopení. Bylo snad příliš naivní vydat se do téhle pokladnice a čekat, že nám od ní předají klíč?

„Viděli jste, co jste chtěli?“ obrací se na nás Irakli Okrošidze. „A dolary, dolary za štěňata jste nám přivezli?“ pokračuje, když nedostává odpověď.

Nechápu to. Vysmívá se nám.

Ničemu se nedivit. A za nic se neomlouvat. Dvě dobré rady, které jsem obdržel před cestou. A pak ještě tu třetí, nejdůležitější – važ slova a dávej si dobrý pozor, abys v Gruzii nikoho neurazil, protože Gruzie je *Kavkaz* a *Kavkaz* má svá vlastní pravidla.

„Dolary nemáme. A nepřijeli jsme kupovat štěňata. A jestli jsme dnes viděli Tarty, byla to zbytečná cesta. Ale i tak vám chci poděkovat za váš čas, byla to zajímavá zkušenost. *Madloba. Nachvamdis.*“

Zdálo se mi to? Vážně mu v těch jeho dosud netečných očích zajiskřilo?

„Ty mluvíš gruzínsky?“

„Jen několik slov.“

„Co se ti nezdálo na těch psech?“

Poprvé v jeho hlase zazní něco jako lehký zájem.

„Měl jsem jinou představu.“

„Jakou představu?“

„Promiňte, ale tohle nebyli dobří psi.“

„Vážně?“

„Jo.“

„A ty poznáš dobrého psa?“

„Doufám. Ale špatného poznám určitě.“

„Hmmm... Říkal jsi, že znáš Piráta. Odkud znáš Piráta?“

„Našel jsem něco na internetu...“

„...kašlu na internet,“ skočí mi do řeči. „A vás Pirát opravdu zajímá?“

„Zajímá. Proto jsme v Gruzii.“

„Víš co? Zítřka v deset tady. Vyzvednu vás. A ukážu vám Tarty.“